

Christen rode neus of blauwe knoop?

Voor veel christenen is de vraag of een christen alcohol mag drinken eigenlijk totaal niet aan de orde. Natuurlijk mag een christen alcohol drinken! De Bijbel verbiedt het toch niet? In dit artikel een korte inventarisatie.

FRANS KOOPMANS

“De Bijbel waarschuwt tegen drinken. De historische feiten bewijzen dat het schadelijk is tot de dood. En mijn hart zegt dat het zondig is! Mijn innerlijke getuigenis zegt me dat Jezus is gekomen om van zulk een kwaad bevrijding te schenken en niet om het te produceren en het gebruik ervan aan te moedigen. Heeft Jezus gegiste wijn gemaakt? Heeft Paulus deze gebruikt en aanbevolen? In geen miljoen jaar! De Heilige Geest in mij bevestigt de overtuiging van mijn hart. Nu heb ik het getuigenis van Gods Woord, het bewijs van de wetenschap en de overtuiging van mijn innerlijk. Meer bewijzen heb ik niet nodig.”

Deze nogal absoluut klinkende woorden zijn afkomstig van David Wilkerson, de Amerikaanse predikant, auteur van het bekende boek 'Kruis in de asfaltjungle' en tevens grondlegger van Teen Challenge. Jaren geleden schreef hij het boekje 'Proost Christen' waarin hij een fel pleidooi houdt voor christelijke geheelonthouding. Vragen die daarin prominent naar voren komen en in feite nog steeds actueel zijn: kun je als christen eigenlijk wel alcohol gebruiken? En bevatte wijn in het Oude Testament alcohol? In het boekje krijgen, naast de alcoholici, christenen die met mate gebruik maken van alcohol en ervan genieten de wind van voren. Kort gezegd en ietwat gechargeerd komt de argumentatie van Wilkerson hier op neer: daar waar de Schrift positief over het gebruik en de eigenschappen van wijn spreekt, is sprake van ongegist wijn, van fruitdruifje zagezeggd, daar waar negatief gesproken wordt over wijn (en sterke drank) is sprake van gegiste wijn. Aanvullende argumenten centreren zich vooral op het misbruik van alcohol en de negatieve gevolgen daarvan. Welke gegevens levert de Bijbel?

Hebreeuws

Het Hebreeuws kent diverse woorden voor wijn en sterke drank. Het bekendste woord voor wijn is *jajin* (vergelijk bargoens 'jajem'). Het is waarschijnlijk een leenwoord. Vgl. in het Indo-europees de equivalenten van *jajin*: *oinos* (Grieks); *vinum* (Latijn); *Wein* (Duits). Maar ook in de semitische talen: *inu* (Akkadisch), *wayn* (Arabisch); *yn* (Ugaritisch). In het Oude Testament wordt het woord 141 keer gebruikt.

De Schrift kent duidelijk positieve en negatieve aspecten toe aan het gebruik van wijn: het hebben van veel wijn wordt gezien als een beeld van overvloed (Gen. 49:11-12; 1 Kron. 12:40; Ezech. 27:18). Op sommige plaatsen wordt gesproken over de stijging van de gevoelens (van bij voorbeeld vreugde) door het gebruik van wijn: Zach. 10:7; II Sam. 13:28; Est. 1:10; Ps. 104:15; Pred. 9:7; 10:19; Jes. 55:1). Wijn wordt ook gebruikt op symbolische wijze voor de drank die de Wijsheid mengt (Spr. 9:2,5) en voor de liefde (Hgl. 1:2; 4:10).

Daarnaast wordt er in de Schrift geduid op minder positieve aspecten van (het gebruik van) wijn. Wijn wordt genoemd in verband met de toorn van de Heere (Jer. 25:15 en verder) met rampspoed (Ps. 60:3) met Babylons oordeel (Jer. 51:7) met geweld (Spr. 4:17). Wijn was verboden voor de priesters tijdens hun dienst (vergelijk Nadab en Abihu!; Lev. 10:1-7); Nazireeërs en de moeder van Simson dronken ook geen wijn of

sterke drank; de Israëlieten dronken geen wijn en aten geen brood tijdens hun omzwervingen door de woestijn (Deut. 29:6). Koningen moesten zorgen een helder hoofd te houden (Spr. 31:4-5), Salomo waarschuwt zelfs voor de wijn: Spr. 23:30-31. Het gebruik van het woord *jajin* in bovengenoemde tekstplaatsen geeft duidelijk aan dat het om gegiste wijn gaat, wijn met alcohol dus. Dat *jajin* daarnaast zou kunnen duiden op enkel en alleen het - niet gegiste - vruchtensap van de wijnstok is niet aan te tonen. Ook voor de andere Hebreeuwse woorden voor wijn of sterke drank (zie kader) geldt dat.

Grieks

Het Grieks van het Nieuwe Testament geeft twee woorden voor wijn: *oinos* is het algemene woord voor wijn. Het barsten van de wijnzakken, waarop Matt. 9:17 duidt, geeft aan dat ook hier de wijn gegist is. Het andere woord voor wijn is *gleukos*. Dit duidt op de zoete, nieuwe wijn. Het gebruik van dit woord in Hand. 2:13 geeft aan dat ook hier gedacht moet worden aan gegiste wijn. Ook het gebruik van dit woord in Job 32:19 in de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, duidt hierop. Wijn was de meest bedwelmende drank uit oude tijden. Alle wijn was lichte wijn, dat wil zeggen, niet versterkt met extra alcohol. Geconcentreerde alcohol werd pas bekend in de middeleeuwen, toen de Arabieren de destilleer-techniek uitvonden (alcohol is overigens een Arabisch woord), zodat wat nu gedestilleerd of sterke drank wordt genoemd (whisky, jenever en dergelijke) en wijnen met twintig procent alcohol in Bijbelse tijden onbekend waren. Bier werd op diverse manieren gebrouwen, maar het alcoholgehalte was licht.

De sterkte van natuurlijke wijnen wordt door twee factoren beperkt: het percentage alcohol zal de helft van het percentage suiker in het sap zijn. En als de alcohol veel boven de 10 à 11 procent uitkomt, worden de gistingscellen gedood en stopt het gistingsproces. Het promillage van de oude wijnen varieerde van ongeveer 7 tot 10 procent. Dronkenschap was daarom vanouds een vloek, maar alcoholisme was niet zo frequent en gewoon als dat vandaag de dag is. Ook in de Bijbel wordt met nadruk gewaarschuwd voor dronkenschap (Spr. 20:1; 23:29-35). Om de zonde van dronkenschap te voorkomen, werd wijn gemengd met water. Door de rabbijnen in nieuwtestamentische tijden werd het zelfs speciaal voorgeschreven. In oudtestamentische tijden werd de wijn in haar volle sterkte gebruikt, omdat mengen met water beschouwd werd als onwenselijk. Het stond zelfs symbolisch voor geestelijk overspel (Jes. 1:22). In Romeinse tijden werd de wijn echter soms met water gemengd omdat sommigen geloofden dat het erdoor zou verbeteren. Het apocriefe II Makkabeeën (15:39), dat uit die tijd stamt, zegt: "Want zoals het schadelijk is wijn of water alleen te drinken maar wijn met water gemengd aangenaam is en het genot verrukkelijk maakt, zo ook streelt de manier waarop een verhaal vervaardigd is door zijn samenstelling de oren van de lezers".

Wijn vermengd met verschillende kruiden (*jajin ha-reqach*, Hooglied 8:2), naar de wijze van de niet-israëliische volken van het Nabije Oosten waren veel meer bedwelmend dan de normale wijn. Gemengd met mirre werd het gebruikt als verdovend middel (vergelijk Matt. 27:34; Marcus 15:23). Andere vermengingen vonden plaats met zuiver water en balsam, rozijnen, honing, peper et cetera. Het hele gistingsproces nam zo'n twee tot vier maanden in beslag. Naast het gebruik als genotmiddel, werd wijn ook gebruikt voor medicinale doeleinden: tegen vermoeidheid (2 Sam. 16:2), als sedatief (Spr. 31:6), bij maagstoornissen (1 Tim. 5:23) en voor wonden (Luk. 10:34).

De gegevens maken duidelijk dat de wijn gegist was, dat gebruik ervan positief gewaardeerd werd, maar dat misbruik ten enen male werd afgekeurd. Voor velen

waarschijnlijk een verwachte conclusie. Een tekst uit het apocriefe boek Wijsheid van Jezus Sirach (31:28,29) geeft de Bijbelse houding aan: “Een vreugdevol hart en een blij gemoed, dat geeft de wijn waarvan op zijn tijd genoeg wordt gedronken. Verbittering van gemoed, dat geeft de wijn, waarvan men veel drinkt wanneer men geprikkeld en opstandig is.” En in feite zit daar de crux van de hele vraag of christenen alcohol mogen gebruiken. Niet in het feit of de wijn c.q. de alcohol inherent fout of zondig is, maar in de vraag of de christen daar op een God welbehaglijke, dat is een matige, wijze mee kan omgaan en Hem daarvoor van harte kan danken. Zij die nu met een zucht van verlichting denken dat het allemaal wel kan, dienen zich toch heel bewust en heel eerlijk af te vragen: waaróm drink ik en hoevéél drink ik? Dat ook onder christenen misbruik veelvuldig voorkomt, is helaas een feit. Zij die wat dat betreft zich niet kunnen beheersen, zouden zich van alcohol moeten onthouden. En ook wanneer in de directe omgeving personen in de problemen zouden komen door het feit dat wij alcohol nuttigen, zou onthouding de aangewezen weg zijn (vergelijk Rom. 14). Eenieder onderzoekt zichzelf!

Literatuur:

Harris, R.L., Archer, G.L., Waltke, B.K., *Theological Wordbook of the Old Testament*, Moody Bible Institute, 1980

Even-Sjosjan, A., *Qonqordantia chadasja le-tora, nevi'im oe-chetuvim*, Jerusalem 1986

Gesenius-Buhl, *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, 17. Auflage, Berlin/Göttingen/Heidelberg, 1968

Tenney, Merrill C., *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, in five volumes, Grand Rapids Michigan, 1975, 1976

Vine, W.E., *Expository dictionary of new testament words*, Virginia, z.j.

Roth, C. (Ed.) , *Encyclopedia Judaica*, 17 volumes, Keter Publishing House, Jerusalem
Deuterocanonieke of apocriefe boeken, Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem 1980

Wilkerson, D., *Proost christen!*, Teen Challenge Nederland, Den Haag, 1981